

แปลค่า: จากนวนิยายสู่ภาพยนตร์

นางสาว รังสิมา กุลพัฒน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-636-560-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PLAE-KAO: FROM NOVEL INTO FILM

Miss Rungsima Kullapat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Comparative Literature

Department of Comparative Literature

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-636-560-6

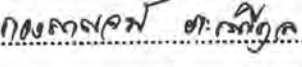
หัวข้อวิทยานิพนธ์   แปลเก่า: จากนวนิยายสู่ภาพยนตร์
โดย   นางสาวรังสิมา กุลพัฒน์
ภาควิชา   วรรณคดีเปรียบเทียบ
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์พูนศรี เกตุจรูญ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   อาจารย์โคม สุขวงศ์

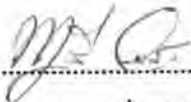

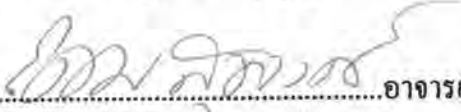
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

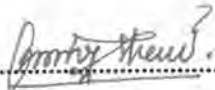

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นพ. สุภวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ม.ร.ว.ทองกาญจน์ ตะเวทีกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์พูนศรี เกตุจรูญ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์โคม สุขวงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนงค์นาฏ เถกิงวิทย์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

รังสิมา กุลพัฒน์ : แผลเก่า : จากนวนิยายสู่ภาพยนตร์ (Plae -Kao: From Novel into Film) อ.ที่ปรึกษา : รศ.สุนทร เกตุจรรยา, อ.ที่ปรึกษาร่วม อ.โตม สุรวงศ์; 333 หน้า ISBN 974-636-560-6

วิทยานิพนธ์เรื่องแผลเก่า : จากนวนิยายสู่ภาพยนตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดัดแปลงนวนิยาย เป็น ภาพยนตร์ โดยนำภาพยนตร์เรื่องแผลเก่า เป็นกรณีศึกษา อีกทั้งยังมีความประสงค์จะศึกษาวิวัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับภาพยนตร์ไทย และการดัดแปลงนวนิยายสู่ศิลปะแขนงอื่นๆ

จากการศึกษาพบว่า นวนิยายและภาพยนตร์ไทยมีความสัมพันธ์กัน นับตั้งแต่คนไทยสามารถสร้างภาพยนตร์ได้ด้วยตนเอง ซึ่งสนับสนุนกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความสัมพันธ์กันของนวนิยายและภาพยนตร์เป็นไปในทางแลกเปลี่ยนและเกื้อกูลกัน นวนิยายได้รับการนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ และนักประพันธ์มักจะมีความสัมพันธ์กับการสร้างภาพยนตร์ มีบทบาทเป็นผู้ประพันธ์คนตรี นักเขียนบทภาพยนตร์ ผู้กำกับ-ภาพยนตร์ และผู้อำนวยการสร้างภาพยนตร์

จากการศึกษาประวัติความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับภาพยนตร์ของผู้วิจัย พบว่า นวนิยายเรื่องแผลเก่าเป็นนวนิยายเรื่องที่ 2 ที่ได้รับการนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ เมื่อ พ.ศ. 2483 และยังได้รับการดัดแปลงสู่ศิลปะแขนงต่างๆ เช่น ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ และดนตรี ผู้วิจัยพบว่าการดัดแปลงนวนิยายเรื่องแผลเก่าสู่ภาพยนตร์นั้น เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเนื้อหาและรายละเอียด ตั้งแต่ พ.ศ. 2483, 2497 และ 2520 ตามการตีความของผู้สร้างภาพยนตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเสียชีวิตของ เรียม ที่แตกต่างกันไปจากบทประพันธ์เดิม

อย่างไรก็ตามในการศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายเรื่องแผลเก่ากับภาพยนตร์ฉบับที่สมบูรณ์ที่สุดคือ การดัดแปลงจากนวนิยายสู่ภาพยนตร์ของเชิด ทรงศรี ผู้วิจัยพบว่ามีองค์ประกอบสำคัญ คือ ด้านศิลปะภาพยนตร์ และการพาณิชย์ ที่มุ่งนำวัฒนธรรมไทยไปเผยแพร่ยังต่างประเทศ พบว่า นวนิยายเรื่องแผลเก่ามีความเหมาะสมต่อการนำไปดัดแปลงเป็นภาพยนตร์ ทั้งด้านความเป็นไทย และการเป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาสะท้อนอารมณ์ ซึ่ง เชิด ทรงศรี สามารถถ่ายทอดอารมณ์สะท้อนใจให้ผู้อ่านได้รับ เช่นเดียวกับที่ผู้อ่านได้รับในนวนิยายด้วยศิลปะของภาพยนตร์

ภาควิชา ..... วรรณคดีเปรียบเทียบ .....
สาขาวิชา ..... วรรณคดีเปรียบเทียบ .....
ปีการศึกษา ..... 2539 .....

ลายมือชื่อผู้จัดทำ ..... รังสิมา กุลพัฒน์ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... [ลายมือชื่อ] .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... [ลายมือชื่อ] .....

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C610168 : MAJOR COMPARATIVE LITERATURE

KEY WORD: FILM/NOVEL/CHERD SOONGSRI/RAPEEPORN/PLAE-KAO
RUNGSIMA KULLAPAT : Plae-Kao : FROM NOVEL INTO FILM. THESIS
ADVISOR : ASSO.PROF. POONSRI KETCHAROON, THESIS COADVISOR :
DOME SUKVONG. 333 pp. ISBN 974-636-560-6.

This thesis, Plae-Kao: From Novel into Film, is a case study to see just how a novel, Plae-Kao, is adopted for the screen. This study will also the evolution of the relationship of the Thai modern novel and film as well as adapting the Thai novel by other art forms and media.

By examining the history of the Thai modern novel and film, the researcher found the Thai modern novel and film began to develop an ever closer relationship since the founding of the Thai film industry, after which they seem to evolve together as composers, script writers, directors and producers selected more and more novels upon which to base their films.

Plae-Kao was the second Thai novel to be adapted to film in 1940 after which it was also used as the inspiration for movies, television dramas and music. The three film versions, 1940, 1954 and 1977, all present slightly different adaptations, depending on the period it was produced, as well as the writers', directors' and actors' interpretations. This is particularly evident in the death of Riem.

After examining all documents and conducting intense research, this researcher believes the best film adaptation of Plae-kao was by Cherd Soongsri. For a film to succeed, it must be both artistic and commercial. It must be able to convey Thai culture to foreign audiences, and this researcher believes Cherd Soongsri's Plae-Kao does this best while it also reflects his own emotions just as a novel should for its readers.

ภาควิชา..... วรรณคดี เปรียบ เทียบ.....

สาขาวิชา..... วรรณคดี เปรียบ เทียบ.....

ปีการศึกษา..... 2539.....

ลายมือชื่อนิสิต..... *ธีระชัย สอนงศรี*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *พ.ศ.*.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... *ด.ม. สุทนต์*.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวรรณคดี แห่งมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ ผู้ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อในแผนกวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบ ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวรรณคดีเปรียบเทียบทุกท่าน ที่ได้ ประสิทธิ์ประสาทวิชาวรรณคดีเปรียบเทียบให้แก่ผู้วิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจจะล่องไปได้ หากปราศจากความกรุณาของ รองศาสตราจารย์พูนศรี เกตุจรูญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ของผู้วิจัย อาจารย์ผู้ให้ความเมตตา และเป็นທີ່ปรึกษาแก่ผู้วิจัยทุกๆ ด้าน ด้วยความปรารถนาดีต่อผู้วิจัยเสมอมา อีกทั้งความกรุณาของอาจารย์โคม สุขวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ให้คำแนะนำและ ปรึกษาเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ โดยกรุณาเอื้อเพื่อเอกสารหายาก อาทิ งานค้นคว้า เรื่องภาษาภาพยนตร์ของอาจารย์จากต้นฉบับจริง เอกสารเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่อง *แผลเก่า* ฉบับปีพ.ศ. 2483 จาก *ภาพยนตร์สาร* และบทพากย์ภาพยนตร์เรื่อง *แผลเก่า* ฉบับปีพ.ศ. 2497 อีกทั้งยังกรุณาสละเวลาสนทนากับผู้วิจัย ก่อให้เกิดประเด็นวิจัยใหม่ๆ ทุกครั้งที่ผู้ วิจัยขอเข้าพบด้วยความเต็มใจ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทั้งสองท่านที่เมตตา รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้แก่ผู้วิจัย ทั้งๆ ที่ต่างก็มีภารกิจการทำงานในความรับผิดชอบดูแลอยู่เหลือคณ เน้น

ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งใจและระลึกถึงพระคุณต่อคุณสุวรรณ วรคิลิก และ คุณสรพงษ์ ชาตรี ผู้ให้โอกาสผู้วิจัย ได้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ความ เมตตาของท่านทั้งสอง เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยสามารถผ่านพ้นต่อภาวะที่ยากลำบากที่สุดใน การทำวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอกราบนุภาพการผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดู กราบนำอ้อผู้เป็นเสมือน มารดาของผู้วิจัย รวมทั้งขอบพระคุณพี่สาว พี่ชาย น้องนะ พี่รินทร์ ผู้ช่วยรับภาระทาง การเงิน และเอาใจใส่ดูแลผู้วิจัยเสมอมา ท้ายที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเพื่อนๆ ทุกท่าน ที่ช่วยเหลือด้านข้อมูล เป็นกำลังใจและอดทนต่อผู้วิจัยในภาวะแห่งการทำวิทยานิพนธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
สมมติฐานของการศึกษา.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
วิธีการดำเนินการศึกษา.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
บทที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับภาพยนตร์	8
นวนิยายกับภาพยนตร์-วรรณกรรมกับศิลปะแขนงอื่น.....	8
การดัดแปลงจากนวนิยายสู่ภาพยนตร์.....	13
การดัดแปลงที่มีลักษณะเป็นภาพยนตร์.....	15
การดัดแปลงที่ไม่มีลักษณะเป็นภาพยนตร์.....	16
การดัดแปลงจากนวนิยายสู่ภาพยนตร์ไทย.....	18
องค์ประกอบของการดัดแปลงจากนวนิยายสู่ภาพยนตร์.....	23
บทบาทของนักเขียนกับภาพยนตร์.....	28
บทบาทของนักเขียนไทยกับภาพยนตร์.....	29
นวนิยายและภาพยนตร์ นวัตกรรมของชาวไทย.....	31
นวนิยายและภาพยนตร์ไทยเรื่องแรก.....	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาพยนตร์ที่สร้างจากนวนิยาย.....	38
ภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่ได้รับการนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์.....	39
จากภาพยนตร์สู่นวนิยาย.....	43
บทที่ 2 พัฒนาการของนวนิยายแปลเก่า กับศิลปะแขนงอื่น.....	48
1. กำเนิดแปลเก่า และไม้เมืองเดิม.....	49
2. วิวัฒนาการของแปลเก่า กับภาพยนตร์.....	56
2.1 แปลเก่า ฉบับปีพ.ศ. 2483.....	58
2.2 แปลเก่า ฉบับปีพ.ศ. 2497.....	64
2.3 แปลเก่า ฉบับปีพ.ศ. 2520.....	69
2.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมือนต่างระหว่างนวนิยาย และภาพยนตร์เรื่องแปลเก่า ทั้งสามฉบับ.....	74
3. แปลเก่า กับละครโทรทัศน์.....	78
จากนวนิยายสู่ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ เนื้อหาที่แตกต่าง.....	82
4. ความสัมพันธ์ของนวนิยายเรื่องแปลเก่า กับดนตรี.....	84
4.1 บทเพลงจากภาพยนตร์เรื่องแปลเก่า ฉบับปีพ.ศ. 2483.....	86
4.2 บทเพลงจากภาพยนตร์เรื่องแปลเก่า ฉบับปีพ.ศ. 2497.....	89
4.3 บทเพลงจากภาพยนตร์เรื่องแปลเก่า ฉบับปีพ.ศ. 2520.....	92
4.3.1 เพลงไทยสากล.....	93
4.3.2 เพลงพื้นเมือง.....	95
4.4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างบทเพลง จากภาพยนตร์กับนวนิยายเรื่องแปลเก่า.....	100
4.4.1 เพลงขวัญของเรียม สั่งเรียม เคียงเรียม.....	101
4.4.2 เพลงลำนํ้าแปลเก่า.....	105
4.4.3 เพลงแสนแสบ.....	106
บทที่ 3 วิเคราะห์องค์ประกอบของนวนิยายเรื่องแปลเก่า.....	109
1. โครงเรื่อง.....	115

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
2. เนื้อเรื่อง	119
3. ตัวละคร.....	125
ตัวละครเอก.....	126
ตัวละครประกอบ.....	137
4. แก่นของเรื่อง.....	139
5. ฉาก.....	140
6. ความสมจริง.....	144
7. มุมมองและเทคนิคการเล่าเรื่อง.....	149
8. ท่วงทำนองการประพันธ์.....	150
9. วรรณศิลป์ของผู้ประพันธ์.....	152
บทที่ 4 วิเคราะห์เปรียบเทียบนวนิยายเรื่อง <i>แผลเก่า</i> กับภาพยนตร์.....	154
กระบวนการสร้างภาพยนตร์.....	158
จากนวนิยายสู่วรรณกรรมบทภาพยนตร์.....	159
นวนิยายเข้ากับภาพยนตร์ - ความเหมือนและความต่าง.....	164
ความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับภาพยนตร์ - ศิลปะต่างมิติ.....	166
1. ภาษ ของนวนิยายและภาพยนตร์.....	168
1.1 ภาษาเขียนในนวนิยาย.....	169
1.2 ภาษาภาพของภาพยนตร์.....	169
1.3 เปรียบเทียบภาษาของนวนิยายและภาพยนตร์.....	170
2. เนื้อเรื่องและ โครงเรื่อง ความต่างในความเหมือน.....	179
2.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบ โครงเรื่อง	
ระหว่างนวนิยายและภาพยนตร์.....	181
2.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบเหตุการณ์ในภาพยนตร์	
ที่แตกต่างจากนวนิยาย.....	188
3. ตัวละคร หรือ นักแสดง.....	196
3.1 ตัวละครเอก	199
3.2 ตัวละครประกอบ.....	208

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
4. ฉาก.....	220
แสงสีและการสื่อความหมาย.....	221
เครื่องแต่งกายและสิ่งของประกอบฉาก.....	224
เวลา.....	230
สถานที่และระยะพื้นที่.....	233
เสียง.....	239
5. เทคนิคการเล่าเรื่องของภาพยนตร์เปรียบเทียบกับนวนิยาย.....	248
ธรรมชาติของไม้ เมืองเดิม ต่อ การคัดแปลงของเชิด ทรงศรี.....	263
บทสรุป.....	268
 รายการอ้างอิง.....	 276
 ภาคผนวก.....	 282
ภาคผนวก ก.....	283
ภาคผนวก ข.....	299
ภาคผนวก ค.....	314
ภาคผนวก ง.....	325
 ประวัติผู้วิจัย.....	 333

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ลำดับการคัดแปลงนวนิยายสู่ภาพยนตร์ไทย.....	41
ตารางที่ 2 จากนวนิยายของไม้ เมืองเดิมสู่ภาพยนตร์.....	43
ตารางที่ 3 เปรียบเทียบการเสียชีวิตของเรียม.....	82
ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบภาษาของนวนิยายและภาพยนตร์เรื่องแผลงเก่า.....	175
ตารางที่ 5 แสดงเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงจากนวนิยายสู่ภาพยนตร์.....	188

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพประกอบที่ 1 ภาพยนตร์ที่สร้างจากนวนิยายเรื่องลูกอีสาน.....	20
ภาพประกอบที่ 2 ภาพยนตร์ที่สร้างจากนวนิยายเรื่องข้างหลังภาพ.....	22
ภาพประกอบที่ 3 ภาพโฆษณาภาพยนตร์เรื่องโชคสองชั้น.....	37
ภาพประกอบที่ 4 หน้าปกหนังสือเลือดทหารไทย.....	44
ภาพประกอบที่ 5 โฆษณาภาพยนตร์เรื่องพระเจ้าช้างเผือก.....	47
ภาพประกอบที่ 6 จุดกำเนิดนวนิยายเรื่องแผลเก่า.....	53
ภาพประกอบที่ 7 โฆษณาภาพยนตร์เรื่องแผลเก่า ฉบับพ.ศ. 2483.....	62
ภาพประกอบที่ 8 บทวิจารณ์ภาพยนตร์เรื่องแผลเก่า ฉบับพ.ศ. 2483.....	63
ภาพประกอบที่ 9 โฆษณาภาพยนตร์เรื่องแผลเก่า ฉบับพ.ศ. 2497.....	68
ภาพประกอบที่ 10 ภาพยนตร์เรื่องแผลเก่า ฉบับพ.ศ. 2520.....	73
ภาพประกอบที่ 11 ละครโทรทัศน์เรื่องแผลเก่า พ.ศ. 2531.....	81
ภาพประกอบที่ 12 หน้าปกหนังสือแผลเก่า.....	110
ภาพประกอบที่ 13 ดันไทรที่บางกะปิ.....	146
ภาพประกอบที่ 14 ดันไทรที่มินบุรี.....	147
ภาพประกอบที่ 15 ภาพยนตร์เรื่องแผลเก่า ของเชิด ทรงศรี.....	155
ภาพประกอบที่ 16 ภาพเหตุการณ์ที่เพิ่มจากนวนิยาย.....	194
ภาพประกอบที่ 17 ขวัญฆ่าจ้อย.....	195
ภาพประกอบที่ 18 กำเนิดเรื่องทำร้ายเริ่มและเริ่ม.....	195
ภาพประกอบที่ 19 สรพงษ์ ชาตรี (ขวัญ) นันทนา เสากระจาง (เริ่ม).....	197
ภาพประกอบที่ 20 ศ.อาสนจินดา (เขียน).....	213
ภาพประกอบที่ 21 มีดกรีกุ้ง มีดของนักเลงลูกทุ่ง.....	225
ภาพประกอบที่ 22 - 23 เครื่องแต่งกายที่บ่งบอกความเปลี่ยนแปลงของเริ่ม.....	228
ภาพประกอบที่ 24 เครื่องแต่งกายบ่งบอกสถานที่.....	229
ภาพประกอบที่ 25 บรรยากาศของหมู่บ้านชานา.....	236
ภาพประกอบที่ 25 - 27 มุม Objective Camera Angle.....	251
ภาพประกอบที่ 28 มุม Point of View Camera Angle	254
ภาพประกอบที่ 29 ภาพไกล ฉากการรำเหย้า.....	257

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพประกอบที่ 30- 31 ภาพขนาดกลาง Two Shot.....	258
ภาพประกอบที่ 32 ภาพมุมสูง.....	259
ภาพประกอบที่ 33 ภาพมุมต่ำ.....	260
แผนภาพที่ 1. แสดงกระบวนการตัดแปลงจากนวนิยายสู่ภาพยนตร์เรื่องแผลเก่า.....	273
แผนภาพที่ 2. แสดงวัฏจักรแห่งการตัดแปลง.....	274